

Spejder: Vildmarkspiger

Formål

Formålet er, at give spejderne en indføring i de helt basale principper for overlevelse i naturen. Spejderne skal udfordre deres kreative og tekniske evne til at se og skaffe, udtænke og opfinde forskellige måder, hvorpå man kan anvende naturens materialer.

Det sætter store krav til patruljens samarbejdsevner, at de kan finde på løsninger i fællesskab.

Generelt er der som udgangspunkt ingen begrænsede ressourcer, fokus er på den rigtige håndtering.

Forudsætninger for spejderne

Kræver ikke andet end vilje til at lære og gå på mod. Og samarbejdsevner.

Forudsætninger for lederne

Almindelige spejderfærdigheder på niveau med det pigerne skal lære.

Om trinene

Hvert trin er bygget op om sit eget tema, der tilsammen danner rammer om grundtræningen i overlevelse. Det britiske militær bruger huskesætningen "Please Remember What's First" til at huske prioriteterne Protection (beskyttelse), Rescue (redning), Water (vand) og Food (mad) i en overlevelsessituation, hvor end de er. De samme principper kan du bruge i det fri – nemlig vand, mad, ild og ly. For at huske disse elementer skal der arbejdes med dem hver for sig.

Alt dette for at gøre spejderne til ægte vildmarkspiger, der "lever i et med naturen" og benytter og beskytter dens ressourcer.

Trin 1

Vand.

Trin 2

Mad.

Trin 3

Ild.

Trin 4

Ly.

Udfordring

OverlevelsesLØB.

X'et

Mærket kan X'es, hvis vejret har været dårligt eller hvis der tilbagelægges min 10 km. i stedet for 5 km.

TIP! *Natur Tjek app.* Danmarks Naturfredningsforening har i fællesskab med en række samarbejdspartnere skabt en app, der anvendes til at finde, forstå og registrere natur og biodiversitet. Appen indeholder blandt andet beskrivelser samt billeder af en række dyre-, plante- og svampearter, der gør det nemmere at skelne de forskellige arter fra hinanden. Det bliver dermed et vigtigt redskab i jagten på de spiselige planter og svampe, der findes i den danske natur. Og en god hjælper i løbet af dette mærke. Se mere på biodiversitet.nu

Trin 1 - Vand

Introduktion

Det første trin tager udgangspunkt i menneskets mest uundværlige følgesvend – vand. Vand er helt afgørende og det vigtigste når man skal overleve, det man kan undvære i kortest tid. Vi skal drikke for ikke at dehydrere, og hvis vi dehydrerer kan vi, som noget af det første, ikke tænke klart.

Men vand er også vigtigt som element i god hygiejne. Aktiviteterne tager primært udgangspunkt i dette, det vigtige er at vide at vand er vigtigt, de vil/skal ikke mangle det.

Aktiviteter

Hvorfor er vand vigtigt?: Tak en snak om det og få pigernes bud. Hvad kan forurene vand?

Skid i skoven: Sjovt, skørt MEN anvendeligt også, skal I prøve at bygge et toilet. Først planlægges, hvordan I vil bygge et toilet. Så bygges det med udgangspunkt i de materialer, I har i spejderhuset. Ideer:

- Lav et toilet med presenning som vægge
- Lave en toiletpapirsholder med læderrem og monteringshalløj, hvor rullen selvfølgelig kan skiftes. Måske er den også regnsikker?
- Lav et stativ til støtte for jeres ben?

Hold hygiejnen:

- Tal om vigtighed af håndvask – også på lejr

Afslutning

Er I opmærksomme på hygiejne i det daglige? Hvordan kan I holde hygiejnen uden at have vand nok til brusebade? Hvor tit behøver I at bade og vaske hår?

Materialeliste

- Afhængigt af valg af konstruktion

Trin 2 - Mad

Introduktion

Dette trin sætter fokus på, hvad man kan finde af spiselige ting i "natu-rens spisekammer". Samtidig laver spejderne noget spiseligt, de kan tage med til udfordringen.

Aktiviteter

Frysetørret mad: Lav dehydreret mad i ovn fx æbler. Gør æblerne klar i fællesskab og sæt dem i ovnen. Imens fortælles om spiselige ting fra naturen.

Spiseligt i naturen: Afhængigt af jeres omgivelser kan I enten gå en tur sammen og finde spiselige urter, svampe, insekter (afhængigt af årstiden) eller spejderne kan sendes ud i området med en "bingo-plade" med urter lederen ved findes i området og komme hjem med flest muligt, evt. Delt op i mindre hold.

Afslutning

Ingen særlig afslutning.

Materialeliste

- Æbler eller andet til dehydrering
- Evt. "bingo-plade" der passer til årstid og område

Trin 3 - Ild

Introduktion

Ild er altafgørende i en overlevelsessituation. Ilden kan give varme, bruges til tilberedning af mad, værn for dyr og insekter (kan holde farlige dyr væk), den kan bruges til at rense vand med (koge), man kan lave redskaber og våben med det, og man kan sterilisere med den.

Men hvordan er det bedst at bygge et bål og hvilke materialer skal man bruge? Hvordan tænder man et bål uden at bruge tændstikker eller lightere? Pigerne skal på dette trin prøve at tænde et bål uden brug af tændstikker eller lightere.

Aktiviteter

Bålregler og båltyper: Gennemgå båltyper og anvendelse samt regler vedr. bål, hvis spejderne ikke har dette basismateriale på plads.

At finde brænde:

Sorter brændet i flere bunker:

- Tykke brændekævlere
- Mellemstore grene
- Tynde grene, der er helt tørre
- Tynde kviste, lav, bark eller grangrene til optænding. De skal også være helt tørre.

Lad spejderne samle ekstra optændingsmaterialer og lægge dem til tørre, så de kan bruges til udfordringen.

Ild uden tændstikker: Det kan virkelig udfordre tålmodigheden at tænde bål uden tændstikker. Derfor er det godt at lade pigerne skiftes til at prøve og lade dem prøve med de forskellige metoder i en form for rotationsprincip.

Samtidig kan "gåde-lege" med tændstikker indgå i rotationen.

Grundidéen, når du slår ild er, at du laver nogle gnister. Der er forskellige måder at slå gnister på:

- Gnister med flint og stål
- Gnister med metaltændstik
- Gnister med sol og forstørrelsesglas

Gnisterne skal du fange i et materiale som fænger let. Det kunne være tør birkebark i helt tynde strimler, et stykke blår, der ikke er

imprægneret eller fibre fra en tørret tøndersvamp. Når du fanger en gnist i dit fæng-materiale, så skal du puste og puste og give mere fæng-materiale, så du får små flammer. Læg bittesmå tynde, tørre kviste på flammen - eller spåner du har snittet af f.eks. fyr - og byg langsomt din lille ild op med tykkere kviste, grene og til sidst brændestykker. Så har du lavet din egen ild.

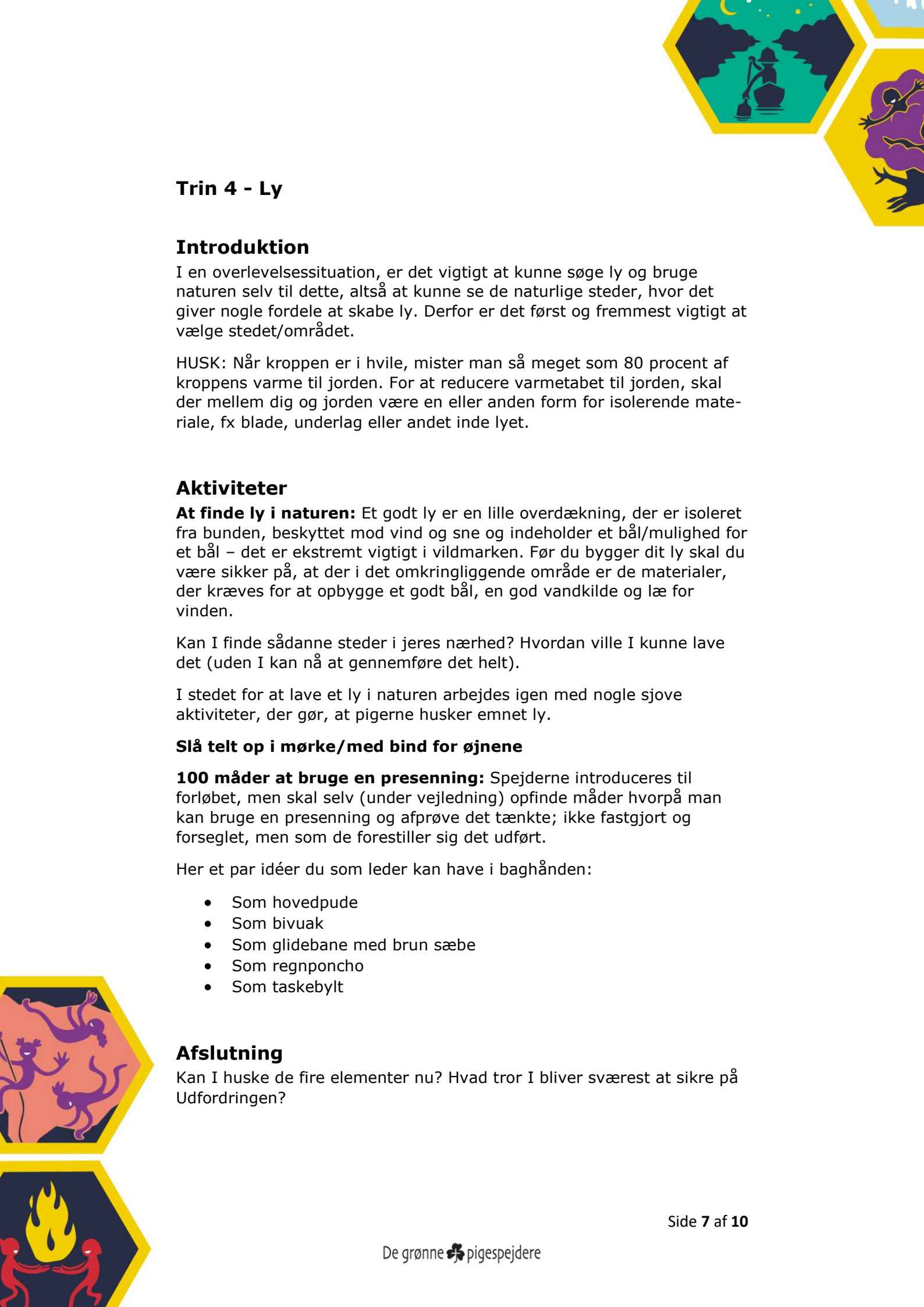
Afslutning

Ingen særlig afslutning.

Materialeliste

- Metaltændstik
- Forstørrelsesglas
- Flint og stål, meget velegnet optændingsmateriale
- Tændstikker (til lege)

Trin 4 - Ly

Introduktion

I en overlevelsessituation, er det vigtigt at kunne søge ly og bruge naturen selv til dette, altså at kunne se de naturlige steder, hvor det giver nogle fordele at skabe ly. Derfor er det først og fremmest vigtigt at vælge stedet/området.

HUSK: Når kroppen er i hvile, mister man så meget som 80 procent af kroppens varme til jorden. For at reducere varmetabet til jorden, skal der mellem dig og jorden være en eller anden form for isolerende materiale, fx blade, underlag eller andet inde lyet.

Aktiviteter

At finde ly i naturen: Et godt ly er en lille overdækning, der er isoleret fra bunden, beskyttet mod vind og sne og indeholder et bål/mulighed for et bål – det er ekstremt vigtigt i vildmarken. Før du bygger dit ly skal du være sikker på, at der i det omkringliggende område er de materialer, der kræves for at opbygge et godt bål, en god vandkilde og læ for vinden.

Kan I finde sådanne steder i jeres nærhed? Hvordan ville I kunne lave det (uden I kan nå at gennemføre det helt).

I stedet for at lave et ly i naturen arbejdes igen med nogle sjove aktiviteter, der gør, at pigerne husker emnet ly.

Slå telt op i mørke/med bind for øjnene

100 måder at bruge en presenning: Spejderne introduceres til forløbet, men skal selv (under vejledning) opfinde måder hvorpå man kan bruge en presenning og afprøve det tænkte; ikke fastgjort og forsejlet, men som de forestiller sig det udført.

Her et par idéer du som leder kan have i baghånden:

- Som hovedpude
- Som bivuak
- Som glidebane med brun sæbe
- Som regnponcho
- Som taskebylt

Afslutning

Kan I huske de fire elementer nu? Hvad tror I bliver sværest at sikre på Udfordringen?

Materialiste

- Presenning
- Telt

Udfordring - overlevelsestur

Introduktion

Rammen for udfordringen er en overlevelsestur med en enkelt overnatning. Fokus er, at spejderne får en god tur og føler sig udfordret

De skal medbringe deres tørrede frugt og optændingsmaterialer, udover almindeligt undstyr.

Aktiviteter

På vej: Spejderne begynder ved spejderhuset eller køres til et udgangspunkt, hvorfra de skal fragte sig selv med oppakning til overnatningsstedet. De skal som minimum gå 5 km med oppakning for at komme derhen.

På overnatningsstedet: Spejderne skal undersøge stedet grundigt, og sikre deres "overlevelse" i den rækkefølge, det er blevet præsenteret i mærket.

- Vand
Spejderne skal skabe overblik over den medbragte vandmængde:
  - Hvor meget vand skal de bruge til at drikke og lave mad?
  - Hvordan sikrer de, at man kan vaske hænder ordentligt?
- Mad
Spejderne skal finde nogle ingredienser til deres mad ude i naturen og tilberede mad.

De skal finde minimum tre ting i naturen som de er sikre på at kunne anvende i jeres mad, samt det tørrede frugt I har produceret.

- Ild
Ud over nødvendigheden til madlavning tændes også et bål som et hyggeligt og trygt element for spejderne på lejrpladsen.
- Skabe et ly
Spejderne skal bygge deres eget ly ud af forhåndenværende og medbragte materialer.

TIP! Det er oplagt at bygge en shelter med oversejl af en presenning

Sov godt!

Næste morgen: Spejderne vækkes, spiser morgenmad og sletter alle spor efter sig selv.

Afslutning

Var det hårdt at klare sig på denne måde?

Materialeliste

- Materialer til lejren (vaskebalje, brænde, pressening osv.)
- Mad

